

Zolitūdes ziņojums – spožums un posts!

Saeima 2014. gada 11. novembrī pieņēma lēmumu «Par Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013. gada 21. novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā» izveidošanu. Komisija izveidota uz divpadsmit mēnešiem pēc 36 deputātu pieprasījuma.

Komisijas darba rezultātā ir tapis apjomīgs ziņojums, kas vēl pirms tā publiskošanas tika atsūtīts īpaši žurnālam «Latvijas Būvniecība»

»» Vai bija jātērē deputātu cilvēku resurss gada garumā, lai nonāktu pie tādēm pašiem secinājumiem, kurus nozare jau izteikusi žurnālam?

ar atļauju to pilnībā vai daļēji publicēt izdevumā. Iepazīstoties ar atsūtītā dokumenta saturu, pārņēmu divējas jūtas – vēlētos izteikt atzinību par rūpīgu darbu, labu valodu un lietu salikšanu pa plauktiņiem, no otras puses, ziņojumā ir daudz acimredzamu pretrunu, ko būtu nepieciešams novērst. Neviens vārds nav pieminēts par deputāta Kaimiņa velti sacelto ažotīažu par plaisām VID ēkas fasādē, kurām ar konstruktīvo noturību nebija nu nekāda sakara. Netiek pieminēts, ka, apspriežot jauno būvlikumu, lielākā daļa laika tika tērēta bezjēdzīgām diskusijām – būt vai nebūt speciālistu sertifikācijai, tā vietā, lai apspriestu ar ēku drošību saistītos būtiskos jautājumus. Un tie paši, kas cīnījās par vai pret sertifikāciju, ziņojumā tiek citēti ar politkorektām frāzēm, kuras attiecinātas uz ēku kvalitāti utt., utt. No šīm frāzēm reālajā situācijā nekas nemainīsies. Ziņojumā rodamie secinājumi ir korekti, taču «Latvijas Būvniecība» par šiem jautājumiem jau rakstījusi pirms un pēc Zolitūdes notikumiem. Vai bija jātērē deputātu cilvēku resurss gada garumā, lai nonāktu pie tādiem pašiem secinājumiem, kurus nozare jau izteikusi žurnālam? Secinājumi ir, bet kurš būs tik aktīvs, lai tos iedzīvinātu? No kura gala jārisina būvniecības

politika Latvijā, ja patiesībā ap 80 procentiem no nozares strādā pavirši un bez kādas atbildības pret sabiedrību un savu sirdsapziņu? Visi mēs varam parunāt, bet reāli, praktiski risinājumi, kurus rada paši būvnieki, ierēdniecību neinteresē. Būvnieki visai skeptiski, piemēram, uztver PTAC darbošanos ar būvmateriālu dokumentācijas pārbaudēm būvlaukumos, kuras, šķiet, tomēr būtu jāuztic speciālistiem. Jo kā speciālisti vienu dienu var pārbaudīt kurpes, citu zāles, vēl citu – būvmateriālus. Turklāt ir konstatēta diezgan liela šo ierēdņu nekompetence būvmateriālu dokumentu pārbaudēs, pat – anekdotiska. Varbūt tomēr būtu lietderīgi šo jomu uzticēt Būvniecības valsts kontroles birojam?

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013. gada 21. novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā galaziņojums (tiek publicēti ziņojuma fragmenti, jo pilns teksts kuru katru dienu būs pieejams publiski).

2013. gada 21. novembrī Rīgā, Priedaines ielā 20, iebrauka lielveikala «Maxima XX» jumts, un tā rezultātā bojā gāja 54 cilvēki, bet 59 tika ievainoti.¹ Pēc bojāgājušo skaita tā ir viena no lielākajām traģēdijām, kas Latvijā notikusi miera laikā.

Saistībā ar Zolitūdes traģēdiju veiktie glābšanas darbi ir paši apjomīgākie Latvijas Republikā. Tajos jau pirmajās 14 stundās tika iesaistīti vairāk nekā 192 ugunsdzēsēji, 17 neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes, 215 policijas amatpersonas, 46 Rīgas Pašvaldības policijas darbinieki, 110 Nacionālo bruņoto spēku karavīri un zemessargi. Glābšanas darbi kopumā ilga četras dienas (94 stundas).²

1. Komisijas mandāts un darbības principi

1.1. Saskaņā ar Satversmes³ 26. pantu Saeima ieceļ parlamentārās izmeklēšanas komisiju, ja to pieprasa ne mazāk kā viena trešā daļa Saeimas locekļu. Minēto komisiju izveidoja pēc 36 deputātu pieprasījuma. Izmeklēšanas komisiju darbību regulē ne tikai minētais Satversmes 26. pants, bet arī Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums⁴ un Saeimas kārtības rullis.⁵

4. Komisijas darbībā iesaistītās personas
4.3.1. Lietpratēji no nevalstiskajām organizācijām, kas iesaistījās Komisijas darbā, bija pārstāvji no Latvijas Arhitektu savienības, Būvindustrijas nevalstisko organizāciju koordinācijas centra, Latvijas Būvzinieņu savienības, Latvijas Elektroenerģētiķu un energobūvnieku asociācijas, Latvijas Būvnieku asociācijas, Latvijas Zvērinātu advokātu padomes, Latvijas Kriminālietu advokātu biedrības, biedrības «Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS», Latvijas Ugunsdzēsības asociācijas, biedrības «Sabiedrība par atklātību – Delna», Drošības nozares kompāniju asociācijas, Latvijas Drošības biznesa asociācijas, Latvijas Juristu apvienības, Latvijas Tirtotāju asociācijas, Invalidu un viņu draugu apvienības «Apeiron», Latvijas Pasākumu centru asociācijas, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, fonda «Ziedot.lv», Latvijas Sarkanā Krusta, Latvijas Eвангелiski luteriskās baznīcas, Romas Katolu baznīcas un Latvijas Pašvaldību savienības.

4.3.2. Komisijas sēdēs piedalījās pārstāvji no šādām **valsts un pašvaldību institūcijām**: Valsts kancelejas, Pārresoru koordinācijas centra, Valsts kontroles, Tiesībsarga biroja, Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja, Ekonomikas ministrijas un tās padotības iestādēm – Būvniecības biroja un Patērētāju tiesību aizsardzības centra, Finanšu ministrijas un tās padotības iestādes – Iepirkumu uzraudzības biroja, Iekšlietu ministrijas un tās padotības iestādēm – Valsts policijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Aizsardzības ministrijas, Zemessardzes, Veselības ministrijas un tās padotības iestādes – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta, Izglītības un zinātnes ministrijas un tās padotības iestādes – Valsts izglītības saturs centra, Labklājības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas. Komisijas sēdēs ir piedalījušies

un savus viedokļus pauduši Rīgas, Liepājas, Jelgavas, Jūrmalas, Daugavpils, Ventspils, Ogres un Tukuma pašvaldības pārstāvji.

4.3.5. Komisijas sēdēs **liecības sniedza šādas personas**: bijušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, Rīgas domes priekšsēdētājs Nils Ušakovs, iekšlietu ministrs Richards Kozlovskis, bijušie ekonomikas ministri Artis Kampars un Daniels Pavļuts, 11. Saeimas Tautsaimniecības komisijas priekšsēdētājs un bijušais ekonomikas ministrs Vjačeslavs Dombrovskis, bijušais Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs Juris Pūce, 11. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Ilma Čepāne, bijušais Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks Edgars Pastars, Valsts kancelejas vadītāja Elita Dreimane, Pārresoru koordinācijas centra vadītājs Pēteris Vilks, SIA «Maxima Latvija» pārstāvji: korporatīvo attiecību vadītājs Ivars Svilāns un Juridiskā departamenta direktors Andrejs Šteinmanis, SIA «Tilts» vadītājs Sergejs Gridņevs (glābšanas darbos tika piesaistīta SIA «Tilts» tehnika), traģēdijā cietušie un bojāgājušo tuvinieki Valērijs Sliņko, Aļona Burve-Želudkova, Imants Burvis, Marija Mizula.

4.3.6. Komisijas sēdēs piedalījušies un savu ekspertīzi un konsultācijas snieguši arī atsevišķi eksperti – korupcijas novēršanas un apkarošanas jomas eksperte Juta Striķe un būvniecības tiesību jomas eksperts Jānis Bramanis.

5. Komisijas paveiktais
5.4. Komisijas sēdēs **tika analizēti šādi jautājumi**:

5.4.1. Valsts būvinspekcijas likvidācijas iemesli un tās ietekme uz būvniecības uzraudzības sistēmas efektivitāti;

5.4.2. no 2008. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 21. novembrim izdarītie grozījumi būvniecības jomu regulējošos normatīvajos aktos un Ekonomikas ministrijas veiktie pasākumi, lai ieviestu Valsts kontroles 2010. gada 26. novembra revīzijas ziņojuma ieteikumus būvniecības jomā;

5.4.3. jaunā būvniecības jomas normatīvā regulējuma kvalitāte, tā salīdzinājums ar iepriekšējo regulējumu;

5.4.4. Ekonomikas ministrijas realizētā politika būvniecības jomā pirms un pēc Zolitūdes traģēdijas, kā arī ministrijas kapacitāte, lai nodrošinātu būvniecības vispārējo uzraudzību un koordināciju;

5.4.5. Būvniecības biroja izveides nepieciešamība, tam piešķirto resursu pietiekamība un funkciju apjoms;

5.4.6. pašvaldību īstenotā būvniecības kontrole;

5.4.7. publisku ēku ekspluatācija būvdarbu laikā un būvizstrādājumu tirgus uzraudzība;

5.4.8. būvniecības jomas informācijas sistēmas un pakalpojumu ieviešana elektroniskajā vidē;

5.4.9. būvspeciālistu izglītības un sertifikācijas kvalitāte;

5.4.10. publisko iepirkumu procedūra būvniecības nozarē;

5.4.11. būvprojekta autora un eksperta atbildība;

5.4.12. Ekonomikas ministrijas veiktās darbības, lai aicinātu iedzīvotājus ziņot par pārkāpumiem būvniecībā, par iedzīvotāju aktivitāti šajā jomā un institūciju reakciju uz attiecīgajām sūdzībām;

5.4.13. apsardzes darbinieku zināšanu apjoms un faktiskā izpratne par rīcību trauksmes gadījumā;

5.4.14. publisku ēku ekspluatācijas apturēšanas iespējas drošības riska situācijās;

5.4.15. glābšanas dienestu sadarbība ar pašvaldībām ārkārtējās situācijās, glābšanas darbu organizēšana un seku novēršana katastrofu gadījumos, iesaistīto dienestu nodrošinājums;

5.4.16. civilās aizsardzības plānošana un valdības koordinējošā loma krīzes situācijās;

5.4.17. Valsts policijas īstenotās izmeklēšanas gaita;

5.4.18. nevalstisko organizāciju iesaiste ārkārtējās situācijās sociālā atbalsta organizēšanai;

5.4.19. valsts un pašvaldību sniegtais sociālais nodrošinājums ārkārtējās situācijās;

5.4.20. pārliecināšanās praksē par Būvniecības biroja spēju veikt tam Būvniecības likumā noteiktos uzdevumus (izbraukuma sēde).

7. Valsts atteikšanās no būvniecības kontroles

7.2. Izveidotā būvniecības uzraudzības sistēma, kuru īstenoja gan valsts, gan pašvaldības, pastāvēja līdz 2009. gada 1. jūlijam, kad spēkā stājās grozījumi Būvniecības likumā,⁶ ar kuriem tika likvidēta Valsts būvinspekcija, bet tas faktiski nozīmēja valsts pilnīgu atteikšanos no būvniecības uzraudzības funkcijas, to atstājot tikai pašvaldību (konkrēti – pašvaldību būvvalžu) ziņā.

7.4.5. Zolitūdes traģēdija ir ārkārtējs notikums, par kuru sabiedrība pieprasa politisko un morālo atbildību no amatpersonām, kuru pārraudzībā atradās būvniecības joma. Atšķirībā no kriminālatbildības, politiskā un morālā atbildība nav saistāma ar amatpersonu motīviem vai traģēdijas tehniskajiem cēloņiem. Politiskā un morālā atbildība ir rodama valsts pārvaldības attiecībās ar sabiedrību, kas uztur morālu prasību par notikušo. Taču atbildību var pieprasīt tikai un

vienīgi no indivīdiem, jo tie ir spējīgi izdarīt izvēli. Līdz ar to neatkarīgi no motīviem sabiedrības priekšā par traģēdiju morāli un politiski atbildīgas var būt tikai amatpersonas. Ņemot vērā būvniecības jomas pārstāvju viedokli, kā arī iepriekš minētajā Valsts kontroles revīzijas ziņojumā pausto un to, ka lēmumu par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju (likvidāciju) pieņēma amatpersonas, par Zolitūdes traģēdiju un tās izraisītajām sekām politiski un morāli atbildīgi ir šādi bijušie valdības locekļi: Valdis Dombrovskis, bijušais Ministru prezidents, kas ieņēma šo amatu, kad tika likvidēta būvniecības kontrole valsts līmenī, reorganizējot Valsts būvinspekciju 2009. gada 1. jūlijā; Artis Kampars, bijušais ekonomikas ministrs, kas ieņēma šo amatu, kad tika likvidēta būvniecības kontrole valsts līmenī; kā arī Anrijs Matīss, Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs, kas strādāja Arta Kampara vadībā. No 2011. gada 25. oktobra līdz 2014. gada 22. janvārim ekonomikas ministra amatu ieņēma Daniels Pavļuts. No 2010. gada 8. februāra līdz 2013. gada novembra beigām Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra amatu ieņēma Juris Pūce, kas no amata atkāpās tieši pēc Zolitūdes traģēdijas, jo tapa zināms, ka Jura Pūces sievas vadītā organizācija «Ascendum» saņēmusi ziedojumus no RE&RE. Ne Daniela Pavļuta kā ekonomikas ministra un par būvniecības nozari atbildīgās amatpersonas, ne Jura Pūces kā Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra rīcība nebija vērsta uz būvniecības kontroles atjaunošanu un stiprināšanu.

Gan Valda Dombrovskā vadītās valdības 2009. gada 11. marta deklarācijā⁷, gan Valda Dombrovskā vadītās valdības 2010. gada 3. novembra deklarācijā⁸, gan Valda Dombrovskā vadītās valdības 2011. gada 25. oktobra deklarācijā⁹ tika iekļauti punkti, kuros attiecīgā valdība apņemas izstrādāt un pieņemt jaunu Būvniecības likumu un izveidot sabiedrībai drošu, videi un cilvēka veselībai draudzīgu būvniecību, nodrošināt kompetentu būvuzraudzību. Neraugoties uz deklarēto, jaunu Būvniecības likumu valdība apstiprināja tikai 2011. gada 12. aprīlī, un tajā nebija paredzēta būvniecības kontroles atjaunošana valsts līmenī, tādējādi nenodrošinot sabiedrībai un videi drošu būvniecību. Minēto valdības deklarāciju darbības laikā par būvniecības nozari valstī – tāpat par deklarētā izpildi – atbildīgas bija iepriekš nosauktās piecas amatpersonas.

Tieši Komisijas minēto iemeslu dēļ par Zolitūdes traģēdiju gan politiski, gan morāli ir atbildīgs bijušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis un pārējās nosauktās amatpersonas. Sabiedrība pieprasa morālo un politisko atbildību par traģēdiju, un tā

gulstas uz Valdi Dombrovski, Arti Kamparu, Anriju Matīsu, Danielu Pavļutu un Juri Pūci. Politiski dotie solījumi un apņemšanās netika pildīti, kā rezultātā būvniecības nozares nekontrolētā un nesakārtotā vide noveda pie Zolitūdes traģēdijas.

7.7. Komisijas ieskatā, Saeimas Kancelejas ietvaros beidzot būtu jāizveido dienests, kura pienākums būtu apkopot informāciju un veikt analīzi likumdevēja darba kvalitātes uzlabošanai. Šī analīze ietvertu pirmslikumdošanas (ex ante) un pēclikumdošanas (ex post) novērtēšanas sistēmu. Tas gan uzlabotu likumprojektu izstrādātāju darba kvalitāti, gan palielinātu likumdevēju atbildību par pieņemto tiesību normu efektivitāti. Šāda likumdošanas analīzes dienesta izveide stiprinātu Latvijas parlamentārisumu un novērstu

»» Primārais uzdevums nozarē ir vērst visu uzmanību uz būvju projektu kvalitāti. Lai tā uzlabotos, jāstrādā pie normatīvajām prasībām, standartiem un ar projektēšanas darbu veicējiem, arhitektiem.

valstiskus riskus un traģēdijas. Likumdošanas analīze arī uzlabotu varas dalīšanas sistēmu un mazinātu ierēdniecības/birokrātijas ietekmi uz tautas ievēlētu tās priekšstāvju lēmumiem, tādējādi atjaunojot tautas uzticību demokrātijai un parlamentārismaam kopumā.¹⁰

9. Spēkā esošā būvniecības jomas normatīvā regulējuma vērtējums

9.4.3. Lielveikala projektēšanas laikā saskaņā ar toreiz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem lielveikala projektam bija jāveic ekspertīze. Būvprojekta ekspertīze tiek veikta pirms būvdarbu sākšanas, lai sniegtu izvērtējumu par būvprojekta tehniskā risinājuma atbilstību normatīvo aktu un tehnisko noteikumu prasībām.¹¹ Tādā veidā tiek nodrošināts tā sauktais četru acu princips, kad vēl kāds bez paša projektētāja vēlreiz pārbauda projekta saturu. Pastāv liela iespējamība, ka lielveikala projekta ekspertīze tika veikta formāli, jo iepriekšējais regulējums aprakstīja ekspertīzes formālo pusi, paredzot, ka ekspertīze ir veicama un ka ekspertam ir jāsniedz savs **atzinums par izvērtējamo būvprojektu, bet ekspertīzes saturs netika noteikts. Tomēr arī pēc traģēdijas pieņemtajos un pašreiz spēkā esošajos Vispārīgajos būvnoteikumos šī problēma netiek risināta. Tāpēc komisija aicina Saeimas Tautsaimniecības komisiju izvērtēt priekšlikumu**

Būvniecības likumā izdarīt grozījumus, paredzot Ministru kabinetam tiesības izstrādāt atsevišķus Ministru kabineta noteikumus, kuros būtu regulēta būvprojekta ekspertīzes gaita, precīzi nosakot arī obligāti izdarāmos aprēķinus un dokumentācijas uzglabāšanas kārtību.¹²

10. Būvspeciālistu augstākās izglītības kvalitāte un kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības (sertifikācijas) kārtība

10.4. Komisijas sēdēs pieaicināto ekspertu un atbildīgo institūciju pārstāvju sniegtā informācija izmeklēšanas komisijai parādīja, ka lielveikala celtniecības laikā spēkā esošajā sertifikācijas kārtībā **bija vairāki būtiski trūkumi, kas dod pamatu**

secināt, ka attiecīgajā laikā spēkā esošā sertifikācijas kārtība neveicināja drošu un kvalitatīvu būvspeciālista darba izpildījumu. Tie ir šādi:

10.4.1. par visiem būvspeciālista patstāvīgās prakses pārskatītiem neatkarīgi no to nozīmības un rakstura bija noteikta viena sankcija (sertifikāta anulēšana), kas izslēdza soda diferenciacijas iespējas;

10.5. līdz ar jaunā Būvniecības likuma spēkā stāšanos un Ministru kabineta noteikumu Nr. 610 «Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi»¹³ pieņemšanu iepriekšējā sertifikācijas kārtība tika būtiski uzlabota. Tagad par būvspeciālista patstāvīgās prakses pārskatītiem ir paredzēta sankciju diferenciacija, kā arī paplašināts patstāvīgās prakses pārskatīšanas jēdziens, un tas sertifikācijas institūcijām ļauj veikt efektīvāku patstāvīgās prakses uzraudzību.¹⁴ Paredzēts, ka ar 2016. gada 1. janvāri, nosakot pretendentiem augstākas kvalifikācijas prasības, sāks funkcionēt būvekspertīžu veicēju sertifikācija, kas daļēji risinās būvekspertīžu kvalitātes problēmas. Līdz ar iepriekš minētajiem būtiskajiem uzlabojumiem ir vēl virkne citu,¹⁵ tādēļ izmeklēšanas komisija pievienojas Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra paustajam viedoklim,¹⁶ ka

pašreizējā sertifikācijas kārtība ir ievērojami labāka par iepriekšējo.

10.6. Tajā pašā laikā, izvērtējot pastāvošo sertifikācijas kārtību, komisija ir identificējusi atsevišķas nepilnības un trūkumus, tāpēc izvirza valdībai un Saeimai priekšlikumus to novēršanai.

JURISTS JĀNIS UZULĒNS KOMENTĒ ZIŅOJUMU PAR ZOLITŪDI

TĒZE: komisijai, iztaujājot lieciniekus saistībā ar bijušā Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra Jura Pūces sievas vadītās biedrības «Ascendum» saņemtajiem ziedojumiem no vairākiem būvniecības uzņēmumiem, radās aizdomas par korupciju būvniecības normatīvo aktu izstrādes jomā. Tādēļ komisija 2015. gada 15. janvārī vērsās pie KNAB, lūdzot uz komisijas sēdēm deleģēt KNAB pārstāvi. **Komentārs:** būtu svarīgi uzzināt, par kuru normu iespējamo lobiju bijusi runa un kuras normas tā rezultātā tikušas ieviestas. Vēl svarīgāka būtu šo normu analīze un iespējamo negatīvo seku uz nozari apzināšana.

Komisijas darbā ir uzdoti vairāki svarīgi jautājumi, kas ir svarīgi nozarei kopumā. No visiem jautājumiem vēlos izcelt divus: 5.4.3. jaunā būvniecības jomas normatīvā regulējuma kvalitāte, tā salīdzinājums ar iepriekšējo regulējumu; 5.4.4. Ekonomikas ministrijas realizētā politika būvniecības jomā pirms un pēc Zolitūdes traģēdijas, kā arī ministrijas kapacitāte, lai nodrošinātu būvniecības vispārējo uzraudzību un koordināciju. **Komentārs:** domāju, šie ir jautājumi, kas risināmi Ekonomikas ministrijas gada plānā, kurā jāpredz konkrēti, uz nozares uzlabošanu vērsti uzdevumi, kas arī izpildāmi 2016. gadā.

TĒZE: 2006. gada 28. janvāra traģēdija Polijas pilsētas Katovices Starptautiskajā izstāžu centrā (Międzynarodowe Targi Katowickie), kad zem sniega segas nogruva izstāžu zāles jumts, ievainojot 170 apmeklētājus un atņemot dzīvību 65 personām, tostarp 13 ārvalstu pilsoņiem, ir lielākā pēdējo gadu būvniecības katastrofa Eiropā. [...] Katovices izmeklēšanas eksperti secināja, ka galvenais katastrofas iemesls ir kļūdas ēkas projektā, kas vairākkārt grozīts, lai samazinātu būvniecības izmaksas. **Komentārs:** domāju, ir skaidrs, ka primārais uzdevums nozarē ir vērst visu uzmanību uz būvju projektu kvalitāti. Lai tā uzlabotos, jāstrādā pie normatīvajām prasībām, standartiem un ar projektēšanas darbu veicējiem, arhitektiem. Manā skatījumā, arī ģeologiem un ģeodēziz-

tiem, kuru sniegtie dati nereti arī ir ne mazāk svarīgi būves projektēšanas darbu sākšanai. Ne mazāk svarīgi ir izstrādāt kvalitatīvas izglītības programmas mīnēto profesiju pārstāvjiem, uzmanību vēršot uz praktiskās pieredzes nodošanu jauniešiem speciālistiem.

TĒZE: ja policija būtu pakļāvusies sabiedrības un politiķu spiedienam, pastāv liela iespējamība, ka šāda sasteigta izmeklēšana varētu beigties ar fiasko tiesā. Par izmeklēšanas kvalitāti varēs spriest tikai pēc tiesas procesa noslēguma.

Komentārs: manā skatījumā, nav un nevar būt runas policijas darbā par spiedienu no jebkāda subjekta, vienbalga, vai tā ir sabiedrība, politiķi vai kāds cits spēks. Policijas galvenais uzdevums ir likumā noteiktajā kārtībā un ar noteiktiem pierādīšanas līdzekļiem pierādīt, kurš ir vainojams tādā vai citādā nodarījumā. Problēma mūsu policijai ir tajā, ka, manā skatījumā, policija nepārzināja būvniecības nozari kopumā, ne arī atsevišķās nišās, ko zināmā mērā apliecina būtiskais eksperts un «eksperts» skaits, kas tika pieaicināti šajā izmeklēšanā. Citiem vārdiem: ir apšaubāma policijas kompetence šādu lietu izmeklēšanā kopumā! Tomēr tas nenozīmē, ka viena policija pie minētā vainīga! Manā skatījumā, vaina slēpjas vājā motivācijā nozares speciālistiem kļūt par policijas darbiniekiem – trūkst motivācijas. Jo pieļauju, ka nevienam no izmeklētājiem nav pieredzes vai izglītības, kas saistīta ar praktisko darbu būvniecībā tādā vai citādā arodā.

TĒZE: valstij ir pienākums ieviest nepieciešamos normatīvos aktus un veikt nepieciešamos administratīvos pasākumus, lai pēc iespējas novērstu draudus personas dzīvībai un nodrošinātu personu drošu atrašanos publiskās vietās.

Komentārs: vēlos uzsvērt, ka valstij neviens nav kavējis izdarīt pavisam vienkāršas lietas: (i) ieviest standarta līgumus būvniecībā; (ii) ieviest nepieciešamos standartus; (iii) ieviest būvnieku klasifikāciju; (iv) ieviest pārskatāmu norēķinu veikšanas sistēmu būvniecībā; (v) ieviest precīzākas prasības projektēšanas darbu veicējiem; (vi) ieviest normas, kas izskauz zemākās cenas principu, utt.

Problēma ir tajā, ka: (i) iespējams, izstrādājot būvniecību regulējošos normatīvos aktus, kāds kādu nepamatoti un slēpti lobējis; (ii) būvniecības nozari pārstāvošās sabiedriskās organizācijas ir tik ļoti aizņemtas ar savas reputācijas (ne)patotību spudināšanu, ka tiek aizmirsts par nozari kopumā un deķītis tiek vilkts uz sava

maizes devēja pusi, (iii) nav pat spēka savā starpā vienoties, kurš tad rūpēsies par gada balvas pasniegšanu labākajiem arhitektiem, būvniekiem, projektētājiem un arī būvju apsaimniekotājiem.

TĒZE: Valsts būvinspekcijas reorganizācija ir notikusi, lai ietaupītu valsts budžeta līdzekļus, veicot 2009. gada valsts budžeta konsolidācijas pasākumus.

Komentārs: Valsts būvniecības kontroles birojs tika dibināts, lai atkal tos tērētu? Izmaksas komisija lieliski uzskaitījusi ziņojuma 25. lpp.

TĒZE: Valsts būvinspekcijas likvidācija ievērojami samazināja būvniecības uzraudzību, tādējādi palielinot Zolitūdes traģēdijas iespējamību. Par Valsts būvinspekcijas likvidāciju solidāra atbildība ir jāuzņemas 9. Saeimai un tās apstiprinātajai valdībai, bet it sevišķi Ekonomikas ministrijai, kas, būdama atbildīgā par būvniecības jomu, iniciēja Valsts būvinspekcijas likvidāciju.

Komentārs: tik skaļi vārdi! Kā izpaudīsies šī solidārā atbildība? Varbūt 9. Saeima, tās apstiprinātā valdība un jo sevišķi Ekonomikas ministrija. Es ierosinu 9. Saeimas sastāvam (lasi – deputātiem), tā laika valdība (lasi – ministriem) un Ekonomikas ministrijas vadošajam amatpersonām solidāri savā starpā sadalīt Zolitūdes krimināllietā par cietušajiem atzītajai 251 personai kopējo nodarīto materiālo zaudējumu summu 98 387 732 eiro! Protams, te katrs var bļaut par to, cik tas populistiski skan utt. Bet sakiet, ja šāda frāze kādam nākusi pār lūpām, tad varbūt aiz A vādzētu arī Ž, t.i., paskaidrot, kā tad izpaudīsies vai vajadzētu izpaudies minētajai solidārajai atbildībai? Varbūt katram publiski palūgt piedošanu?

TĒZE: ar būvniecību saistītie norāda, ka jaunais regulējums ir nekvalitatīvs, tas satur savstarpēji pretrunīgas normas un ir mākslīgi sarežģīts, kas rada riskus sabiedrības drošībai.

Komentārs: KO KATRS NO NORĀDĪTĀJIEM IR PAVEICIS NOZAREI KOPUMĀ TĀDU, LAI VARĒTU RUNĀT PAR KVALITĀTES ESAMĪBU VAI NEESAMĪBU BŪVNIECĪBAS NOZARĒ?

TĒZE: tajā pašā laikā komisijas uzskata: ja Ekonomikas ministrija būtiski nemainīs lēmumu pieņemšanas kultūru, pirms normatīvo aktu izstrādāšanas neveicot analīzi un neieklausoties nevalstisko organizāciju viedokli, nozares sakārtošana ir maz ticama. To parāda vēl

nesen pieņemtā būvniecības normatīvā regulējuma zemā kvalitāte.

Komentārs: es nedaudz vēlos aizstāvēt Ekonomikas ministriju. Ir Būvniecības padome, kas darbojas jau gadu. Kāds ir tautamātais efekts nozarē no šīs padomes darba??? Un otrs. Vai Saeimā deputātiem nešķiet, ka labas iniciatīvas piedzīvo fiasko nevis Ekonomikas ministrijā, bet tajos gaitējos, caur kuriem šīm iniciatīvām jāceļo, kamēr tās sasniedz normatīvo statusu?

TĒZE: Būvniecības likumā skaidri un saprotami jānosaka: būves īpašnieki savas ieceres realizācijai piesaista konsultantus – būvuzraugus, būvprojektētājus un būvuzņēmējus, kas sniedz savus pakalpojumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Komentārs: godājamā komisija! Tas, par ko Jūs tik cītīgi rakstāt savā ziņojumā, būtu daudz vērtīgāks, ja kāds Jums būtu parādījis, kas ir FIDIC noteikumi. Ja nepatīk FIDIC – esmu iztulkojis un varu iedot izlasīt Norvēģijas standartus. **EB**

¹ Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes priekšnieka A. Grišina sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. sēdes protokols Nr. 16, 3. lpp. **2** VUGD priekšnieka vietnieka K. Eklona sniegtā informācija. Sk.: Komisijas 20.04.2015. sēdes protokols Nr. 16, 5. lpp. Detalizētāku informāciju par glābšanas darbiem sk.: Pārresoru koordinācijas centra informatīvais ziņojums «Par Zolitūdes traģēdiju un tās seku novēršanu». **3** Latvijas Republikas Saeima: pieņemta 15.02.1922. (spēkā no 07.11.1922.)//Likumu un Valdības Rīkojumu Krājums, 1922, 12. burtnīca, Nr. 113; Latvijas Vēstnesis, 01.07.1993., Nr. 43. **4** Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums: pieņemts 08.05.2003. (spēkā no 01.06.2003.)// Latvijas Vēstnesis, 22.05.2003., Nr. 76. **5** Saeimas kārtības rullis: pieņemts 28.07.1994. (spēkā no 01.09.1994.)//Latvijas Vēstnesis, 18.08.1994., Nr. 96. **6** Grozījumi Būvniecības likumā: pieņemts 12.06.2009. (zaudējis spēku)//Latvijas Vēstnesis, 26.06.2009., Nr. 97. **7** Deklarācija par Valdis Dombrovka vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (12.03.2009.–02.11.2010.), 7.5.1. punkts. **8** Deklarācija par Valda Dombrovka vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (03.11.2010.–25.10.2011.), 11.32., 11.33. punkts. **9** Deklarācija par Valda Dombrovka vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (25.10.2011.–22.01.2014.). **10** Eiropas Savienības tiesas tiesneša E. Levita, valsts kontroleres padomnieka juridiskajos jautājumos E. Pastara, Valsts prezidenta konstitucionālo tiesību padomnieka J. Plepa un asoc. prof., dr. sc. pol. D. Auera paustie viedokļi. Sk.: E. Levita 24.08.2015. vēstule izmeklēšanas komisijai; Komisijas 24.08.2015. sēdes protokols Nr. 20, 5.–6. lpp.; Latvijas Radio 1 raidījuma «Krustpunktā» intervija ar J. Plepu.; Auers D. Parlamentārās izpētes kapacitātes salīdzinājums Baltijas jūras reģionā. Grām.: Priekšlikumi Latvijas publiskās varas pilnveidošanai. Ekspertu grupas pārvaldības pilnveidei materiāli. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2015, 159. lpp. **11** Vispārīgo būvnoteikumu 2.5. punkts. **12** Priekšlikumu iesniedzta viens no vadošajiem būvniecības jomas uzņēmumiem AS «LNK industries», norādot, ka eksperta aprēķini ir obligāti pievienojami ekspertu atzinumam un būvprojektam. Sk.: AS «LNK industries» 18.02.2015. vēstule Nr. 37/02-2015. **13** Ministru kabineta 07.10.2014. noteikumi Nr. 610 «Būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi» (spēkā no 15.10.2014.)//Latvijas Vēstnesis, 14.10.2014., Nr. 203. **14** Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E. Rožulapas prezentācija «Arhitektu un būvzinieņu prakses regulējums». Sk.: Komisijas 02.03.2015. sēdes protokols Nr. 11, 9.–11. lpp. **15** Ekonomikas ministrijas rakstiski sniegtajās atbildēs ietvertais uzlabojumu uzskaitījums, salīdzinot spēku zaudējušo regulējumu ar spēkā esošo. Sk.: Ekonomikas ministrijas 15.01.2015. vēstule Nr. 1-1-428 par atbildēm uz Komisijas 29.12.2014. vēstuli Nr. 233.9/18-14-12/14 uzdotajiem jautājumiem, 21.–23. lpp. **16** Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centra vadītājas E. Rožulapas prezentācija «Arhitektu un būvzinieņu prakses regulējums». Sk.: Komisijas 02.03.2015. sēdes protokols Nr. 11, 9.–11. lpp.